

kov glede ameriške žetve, je dejstvo, da je uničila suša 60 procentov celotne žetve. Ako se ne bo v bližnjih dneh tozadevno spremenilo temeljito, bode žetveni polom še mnogo hujši.

V nekaterem oziru pomeni slaba žetev razbremenitev ameriškega gospodarstva; ker v zadnjem času so bile pokupljene neizmerne zaloge pšenice in nagromadene, da bi se preprečil svetovni padec pšenični cen. Tozadevno delo vlade, ki se trudi že mesece, da bi priskočila ogroženim farmerjem na pomoč, ni bilo spremljano od uspeha; pšenične cene padajo stalno. Kopicenje pšeničnih zalog sedaj ovira, da bi Amerika, kakor bi bilo sicer potrebno, pšenico uvažala v večjih množinah. Ako bi bil potreben uvoz, bi bilo prišlo do obče podražitve življenjskih potrebščin.

Ako je danes Amerika v stanju in v ugodnem položaju, da lahko prodaja v državnih žitnicah shranjene pšenične zaloge, je s tem sicer preprečena splošna podražitev, ameriškemu poljedelstvu pa nikakor ni pomagano.

Že sedaj je prejela vlada opozorila, naj prične z gradnjo cest, ker je mnogo poljedelcev ogroženih od glada.

Porazno je nazadovanje glede živino reje. Senena žetev je izpadla skrajno slabo. Radi pomanjkljive prehrane cele črede ne dajejo mleka. Živino morajo klati, ker ni dovolj krme. Za zimo grozi podražitev krme, ker vse, kar se sedaj pokosi za živino, je le za takojšnje potrebe.

Amerika ni ogrožena le od industrijske, ampak tudi od poljedelske krize. Je resna nevarnost, da bo sprejemna možnost notranjega trga se vedno bolj zmanjševala. Edino protisredstvo bi bil krepak izvoz. Ker pa prevladuje v ameriških vladnih krogih napram uvozu sovražno razpoloženje, bi zadel tudi izvoz na podvojene težkoče. Radi tega je razumljivo prizadevanje senatorja Swansona, da bi Amerika spremenila carinske postavke. Ni izključeno, da bodo Združene države Severne Amerike prisiljene k temu koraku.

Položaj kmetijskega delavstva drugod.

(Pismo iz Nemčije.)

Tisoče sezonskih delavcev iz Slovenske Krajine je letos zaposlenih tukaj v Nemčiji, od katerih sem menda jaz edini iz Ljutomerskih goric, ki sem kot viničarski fant šel tudi poskusit svoje srečo za boljšim zaslužkom. Kakor vedno sam nestrpnost pričakujem domačih novic, ki mi jih prinaša vsak teden »Slovenski Gospodar«, tako enako bode gotovo zanimalo vse rojake v ljubi naši domovini, kako se nam tukaj godi. Zato ne bode odveč, ako napišem nekaj vrstic.

Kje so zaposleni naši sezonski delavci?

Delavci, ki smo prišli iz Jugoslavije, smo razdeljeni po večjih in manjših partijah na veleposestvih, kjer opravljamo vsa poljedelska opravila. Tukaj se obdeluje vse s stroji, delavci storimo le ono, česar stroj ne more. Stanujemo v zelo prijetnih stanovanjih, električna luč, vodovod, vse je najbolj zdravstveno in na višku. Za čiščenje stanovanja in za pranje perila nam ni treba skrbeti, mi primemo le samo za pogojeno delo. Hrana je dobra in tudi zadostna. Plača je vsakih 14 dni. Pogodba se natančno izvaja, kakor smo se pogodili ob nastopu dela z delodajalcem, kar se tudi od strani državnih organov večkrat nadzoruje. V širšem pomenu so razmere vsaj tukaj v provinciji Württemberg pač take:

Večinoma so tukaj samo veleposestva, graščinska v ogromnem obsegu, potem pa mali kmetje. Takozvani trdnih kmetov sploh ni, vsaj v tem kraju ne. Taki mali kmetje si redijo po šest glav goveje živine in par konj. Delo na svojih posestvih opravljajo vse s stroji, katere si posojujejo eden drugemu, kakor tudi delati pomagajo eden drugemu. Zivijo taki mali kmetje tukaj zelo dobro, ker njim zemlja rodi dovolj za domačo potrebo, in še kaj za prodaj njim ostane. Vsak ima navadno še majhen vinograd, katerega pa prav skrbno sam obdeluje. Vinogradi so zasajeni le na kamenitem prostoru, kjer drugo ne uspeva. O davcih državi, davkih itd. nisem poučen, koliko jih plačujejo taki mali kmetje.

Plača, živež, oblika in zavarovanje.

Kmetijski delavec je zaposlen skozi celo leto na veleposestvih, kjer ima stalno delo tudi ob slabem vremenu. Plača je v vsakem kraju določena po tarifi. V tej württenberški pokrajini ima plače moški delavec na polju 50—60 pfenigov na uro, dela 10 ur na dan in zasluži tako 5—6 mark. (1 marka = 13 Din

40 para.) Ženske so plačane slabše, 30—40 pfenigov na uro, dasi delajo večkrat ravno isto delo kot moški. Kar se dela več kakor 10 ur, se plača 10% višje. Kmetijski delavci s takim zaslužkom dobro izhajajo, ker potrebščine napram zaslužku niso drage. Ena delavska srajca stane 2—3 marke, hlače 5—6 mark, svinjsko meso stane 1 funt (½ kg) 120 mark, mast ravno toliko, kruh 1 funt 40 pfenigov, sol 10 pfenigov, vžigalice pa komaj 3 pfenige škatlja. Tukaj nima nobeden delavec za južino samega kruha, ampak ima poleg mast ali sir, klobase ter jabolčnik, ker hrano imajo vedno svojo. Kruh poznajo tukaj na kmetih samo pšeničen. Koruze, ajde in prosa ni. Ječmen se seje le za pivo. Malo je videti rži in nekaj ovsa. Da imajo kmetijski delavci tukaj dostojno življenje, je poznati še iz tega, ker v nedeljo ne ločijo delavca od drugega po obleki, ampak le po zagorelem obrazu in rokah. — Na višku je v Nemčiji delavska zaščita in socialno skrbstvo, kar je gotovo glavni činitelj tolikemu blagostanju. Delavca tukaj šikanirajo, zmerjati ali mu pri plači kaj odtrgovati, je po zakonu strogo zabranjeno. Zato obstoje v vsakem kraju delavska sodišča, ki so res delavska, delavcu naklonjena in pravična, to sem sam izkusil. Vsak delavec, bodisi industrijski ali kmetijski, je zavarovan zoper bolezni, nezgode, starost in brezposelnost. V slučaju bolezni dobi vsak podporo v višini dnevne plače, zdravnika in zdravila, v bolnici pa ima polovico dnevne plače in vso oskrbo. Vsak brezposelnik, to je tisti, ki nima stalnega zaslužka, dobi na teden 18 mark podpore, akoravno še vmes kaj dela in zasluži. Brezposelnih je veliko industrijskih delavcev, ki gredo tudi na polja delat, ako hočejo in če jih je kje treba. Da je v socialnem oziru za delavstvo vsestransko preskrbljeno, pričča dejstvo, da še dosedaj nisem videl niti enega berača.

Kulturna stran nemškega delavstva.

V kulturnem oziru se nemško delavstvo odlikuje po svoji srčni izobrazbi. N. pr. ako stopiš v nedeljo v gostilno, najdeš tam delavce pri svojih vrčkih piva, ki je tukaj glavna in cenena pijača. Tam se lepo mirno porazgovarjajo, čitajo, kartajo, ni slišati nobenega razgrajanja ali razbijanja. Tudi priveditve in plesi se vrše in vselej vse mirno in brez najmanjšega škandala, dasi se ga tudi radi navlečejo. Semkaj bi se naj naši fantje prišli učiti manire, ki so ob takih prilikah

Ste naročeni na list

NEDELJA

?

Izhaja vsak teden.

Prinaša vsakokratni nedeljski evangeli in razlago ter druge podučne verske članke, razen tega pa resničen dogodilj iz misijonov »Mladostni navihane« — postane redovnik in mišne zgodbe za deco.

Stane mesečno samo 2 Din, celoletno 24 Din. Še danes si naročite NEDELJO po dopisnici na spodnji naslov:

Uprava NEDELJE, Maribor, Slomškov trg 20

»Pa toliko pušk,« meni krčmar.

»Gospod grof pač misli veliko streljati,« odvrne Boltažar porogljivo, »puškarje si pa naroči s Turškega, he, he, hi, hi.«

Ribl je zopet nastavljal vrč na usta ter krepko potegnil. Močno vino je vidno učinkovalo ter je pivec začel bolj megleno gledati.

»Iz Turčije,« vpraša krčmar začudeno, »kakšne so te govorice, gospod Ribl, povejte vendar jasno, kaj hočete s tem reči.«

»Da bom ponosnemu grofu zasolil juho, da se bo ta prevzetni prešestnik in veleizdajalec vedno spominjal na me,« zavpije glasno razkadeni sluga ter udari z lončenim vrčem ob mizo, da se je razletel na drobne kose, »da, grof Tatenbah bo še le spoznal, kdo je Boltažar Ribl.«

Stari krčmar je začel prav resno gledati. Čez nekaj časa reče ves v skrbeh:

»Vi ste izgovorili pomembne besede, vi imenujete Njegovo Svetlost grofa Tatenbaha veleizdajalca, ali pa tudi veste, kaj to pomeni?«

»To pomeni toliko,« reče Boltažar ter udari z roko po mizi, »to pomeni, da hoče grof Tatenbah izdati Turkom celo Štajersko z glavnim mestom Gradcem ter s trdnjavo Schlossberg.«

»O, Bog v nebesih,« vzklikne krčmar ter gle-

da debelo, kakor bi ne mogel pojmiti tega, kar je ravnokar slišal, »to pravite kar tako, kakor da bi bila ta kupčija že sklenjena. Recite, gospod Ribl, ali morete to usodepolno besedo, ki ste jo ravnokar izrekli, tudi dokazati?«

»Dokazati,« reče Boltažar, ki je bil od zavžitega vina in jeze zelo razburjen, »saj imam pisemne dokaze ter jih lahko vsak hip predložim deželnemu profosu. S tem si zaslužim lep denar, sto svetlih cekinov.«

»Potem,« odvrne krčmar prav resno, »je vaša sveta dolžnost, da vse, kar znate o veleizdajalskem početju, naznanite našemu mestnemu sodniku ali pa deželnemu profosu v Gradcu.«

»To se vse lahko stori,« odgovori Boltažar, ki se je še le sedaj začel zavedati, če tudi omamljen od zavžitega vina, da je izdal svojo tajnost na nepravem mestu in nepravemu možu. Simon Pahernik je namreč bil skozi in skozi pošten in odkrit človek ter zvest pristaš vlade. Njemu ne bi smel Boltažar Ribl o tem govoriti.

Krčmar Simon je stal nekaj časa, ne da bi spregovoril besedo. To, kar je slišal, je bilo tako silno, da mu je zaprlo sapo. Še le čez nekaj časa zmaže z glavo ter pravi:

»Jaz mislim, gospod Boltažar, da govori is

divjaki, pravcati divjaki. Drug primer: ako nemški delavec opazi, da nimaš južine, ali da ješ sam kruh, kot navadno mi, ti takoj ponudi polovico svoje južine, češ, pri samem kruhu ne moreš delati.

Delo s stroji.

Kakor sem že omenil, se delo opravlja s stroji na poljih in povsod, da delavec stori le tisto, kar stroj ne more. To je vse tako bodisi pri malem kmetu ali pri veleposestniku. Mnogo truda in žuljev je s tem prihranjenih delavcu, ker vse, kar je težjega, opravi le stroj, katerega delavec le samo opravlja, goni ga elektrika, bencinmotor ali tudi živina. Stroji v kmetijstvu so tukaj tako velikovrstni, da o mnogih naš tudi najnaprednejši kmet niti pojma ne bi imel. Mnogo dela se z delavci tukaj opravlja, o katerem bi naši kmetje rekli, da je brezpomembno. Pšenica in vsa žita n. pr. se tukaj okopavajo. To delo se tudi bogato izplača. Med redi ne sme biti niti ene travice. Kje smo še pri nas samo v tem oziru? Glavna gonilna sila je tukaj elektrika, posebej pa v domačem gospodarstvu, kjer goni vse stroje. Z elektriko se mlati, dviga seno in snopje na visoke parme, žaga drva, da, celo se može krave in striže lase. Pa tudi orodje za ročno delo je tako mnogovrstno in za vsako opravilo posebej prirejeno, ker vsako delo se mora najvestneje opraviti.

Delo — čast.

Prepričan sem, da tako ugodno stanje Nemčije v gospodarskem oziru izvira iz dejstva, ker je tukaj delo čast, nikdar pa sramota. Imam vtis, da je Nemčija ogromna država dela. Ne sramuje se tukaj prijeti za delo niti graščak, ne oskrbnik in šafar. Pazniki, v našem pomenu »šafarji«, delajo tukaj kakor mi delavci. Čudno se mi je zdelo od začetka, da je naš oskrbnik, ki ima skrb za celo ogromno posestvo, razdelil dnevno 30—50im delavcem dela, pa je delal vedno vzporedno z nami, ako ga le ni skrb klicala drugam. Dela vsaki dan z nami, ne samo včasih. Šafarji gredo z delavci po partijah ven na polje, oni so tudi odgovorni za storjeno delo, nikoli pa ne delavec. Z delavci so prijazni in se ne smatrajo za kaj višjega od delavca, čeprav ne nosijo delavnega predpasnika. Kako pa je pri nas v tem oziru? Vidim, kako gospod sam prime praktično za delo, ne vpraša, ali se bo umazal, dočim je graščak in ima samo v strojih milijonske vrednosti. S tem je tudi pokazano, da je delo potrebno vsakemu človeku, ne samo nemančiču, ki mora delati, da more živeti. Včasih pride sila, delamo kakor

živi stroji; vendar se mi zdi vse lažje in me vzpodbuja zavest, če dela tisti, ki je nekaj več, tedaj tudi zame, ni delo muka in ne sramota. Tukaj pač velja načelo: »Kdor ne dela, naj ne je« in »Vsi za skupni blagor«. So tukaj slučajni, da mali posestnik z malo gostilno gre delat celi dan, čeprav mu tega ne bi trebalo. Naši šafarji in tisti, ki si predstavljajo, da imajo posestva ali službe, zato da jim samim ni treba ali ne bi jim vsaj trebalo lastnoročno prijeti za delo, bi se tukaj marsikaj naučili. Prepričan sem, da bi celo tisti, ki tako delavstvo radi šikanirajo in njegove resnične potrebe in pravice omalovažujejo, tukaj rajši postali navadni delavci, kakor pa pazniki.

Prihodnjic več in pozdravljeni!

Andrej Mir.

(Opomba uredništva: Objavljamo pismo, kakor smo ga prejeli od našega naročnika.)

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 16. avgusta so pripeljali špeharji na 26 vozeh 49 komadov zaklanih svinj, 12 voz krompirja, 8 čebule in 1 voz slame. Meso je bilo po 15—28, špeh 17—24, krompir 0.75—1.50, čebula 3—4, slama 52. Zelje glava 2—5, kumarce 0.50—3. Pšenica 2—2.50, rž 1.75—2, ječmen 1.75—2, oves 1.25, koruza 1.75—2, ajda 1.50—2, oves proso 2.50, fižol 2.50—3, grah 8, kokoš 30—45, piščanci 25—35, raca 20—30, gos 35—50. Česen 16, gobe 2.50—3, jabolka 4—6, hruške 8—16, slive 4—10, breskve 14—18, grozdje 12—16. Mleko 2.50—3, smetana 12—14, surovo maslo 36, jajca 0.75—1.25, med 15—18, marelica 26.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo: 27 konjev, 14 bikov, 197 volov, 412 krav in 21 telet, skupaj 671 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 12. avgusta 1930 so bile sledeče: debeli vol 1 kg žive teže od 8.25 do 10 Din, poldebli vol 7 do 7.50 Din, plemenski vol 5.75 do 6.75 Din, bik za klanje 6.50 do 10 Din, klavne krave debele 7 do 10 Din, plemenske krave 5 do 5.25 Din, krave za klobasenje 4 do 5 Din, mlazne krave 5 do 6 Din, breje krave 5 do 6.50 Din, mlada živina 7 do 9 Din. Prodanih je bilo 390 komadov, od teh za izvoz v Avstrijo 9 komadov, v Italijo 16 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso 1 kg od 16 do 20 Din, meso ob bikov, krav in telic do 10 do 14 Din, teležje meso od 16 do 30 Din, svinjsko meso sveže od 15 do 28 Din.

NAŠA DRUŠTVA

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Fantje, na plan! Dne 24. avgusta t. l. se vrši pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju za domačo in sosedno župnijo »Fantovski dan«, na katerem bo zborovala čila fantovska moč iz Dravskega polja ter se navduševala za potrebne fantovske ideale. Fantovski dan mora v vseh župnijah lepega Dravskega polja poživiti in utemeljiti delavne fantovske krožke, ki bodo z gorečo vneto delovali za versko kulturni dvig svojega okraja. Dopoldne ob pol 10. uri bo cerkveno opravilo, takoj za njim pa zunaj cerkve fantovsko zborovanje, na katerem bo med drugimi tudi govoril priznani mladinski organizator dr. Josip Jeraj. Popoldne se vprizori igra »Pri Hrastovih«. Čez poldne bodo udeleženci iz sosednjih župnij prijatelji povabljeni na domove šentlovenčkih fantov. Fantje Dravskega polja, dne 24. avgusta vsi na veselo pobratimstvo!

Jarenina. Vse domačine in okoličane prav uljudno vabimo v nedeljo dne 31. avgusta v Jarenino, na dan spomina, posvečenega padlim vojakom, strašnim vojnim žrtvam in v svetovni vojni trpečemu narodu. To je dan, na katerega moramo priti vsi, da se oddolžimo vsem tistim, ki nosijo težko znamenje vojnih grozot. Po večernicah v cerkvi bode procesija na pokopališče, kjer bo blagoslovljena prenovljena kapela, v kateri je vzdana plošča spomina vseh v svetovni vojni padlim vojakov. Obrede izvrši preč. g. monsignore Vreže. Po blagoslovlitvi se vprizori v društvenem domu pretresljiva vojna drama Maeterlincka: »Stilmondski župan«. To dramo so igrali v ljubljanskem in mariborskem gledališču. To je igra, ki nam pokaže golo in resnično sliko grozot v svetovni vojni.

Sv. Anton v Slov. goricah. Kdor nima prekratkih nog ali pa premalo korajže, ta bode gotovo pribežal v nedeljo dne 24. avgusta k Sv. Antonu v Katoliški dom pogledat, kako se je dobremu vojaku Svejku v svetovni vojni godilo. Takšnega »heca« kot je »Dobri vojak Svejke«, še nikjer niste videli. Zato pa le pot pod nogo, pa na lušno svidenje. Za še nekaj lušnega bo! Krikušev Fuksl pa Salomova Turtika se bosta po igri na »prleškem gostovanju« vzela. To bo tudi nekaj novega, le pridite in pogledajte, ne bo vam žal. Na svidenje!

vas le vino. Vem iz skušnjaje, da govorite včasih malo preveč ter se radi pobahate. Kaj ne, vi ste tudi danes hoteli mene nekoliko potegniti in hoste že v nekaj trenutkih imeli vse za šalo ter se smejali, češ, kako sem prestrašil lahkovernega krčmarja? Ali ni tako, gospod Ribl?»

Tedaj pa skoči napol vinjeni sluga kakor razkačen ris kvišku, pogleda jezno krčmarja, udari še enkrat po mizi ter zakriči:

»Grom in strela, gospodar Simon, kaj mislite o Boltažarju Riblu! Vi si domišljujete, da govorim to tja v en dan. Toda še enkrat vam rečem, vse, kakor sem vam pravil, je res. Dalje pa nočem govoriti ter vam tudi prepovem, da o tem črhnete proti komu le eno besedico. Drugače prekličem vse ter vas označim kot lažnjivega obrekovalca, ki si je vse te govorice zoper mojega bivšega gospoda izmislil. Pride pa kmalu čas, ko bom sam govoril. Do tedaj pa me naj nikdo ne sili, kajti ničesar si ne dam izsiliti, in če bi tudi prišel birič po me. Zapomnite si to, vi grofovski petolizec!«

»Je že tukaj,« zagrmli močen glas za pijanim Boltažarjem. V tem trenutku ga obstopijo trije možki.

Bili so birič Jožef Krpan ter oba nočna ču-

vaja, ki so sedeli skriti v kotu in začeli poslušati, ko je postajal Ribl vedno bolj glasen.

»Tukaj je sedel birič Krpan, ki te takoj odvede pred mestnega sodnika, da te pošlje k deželnemu profosu. Ta dva moža te bota prijela, da ne boš tukaj rogovill in razsajal.«

Boltažar Ribl se je začel tresti po celem telesu ter se je, napol omamljen od vina, prijel za stol.

»Kaj hočete od mene,« vpraša z negotovim glasom.

»Najprej tvoje roke, da jih zvežemo,« reče birič strogo, »potem pa tvojo glavo. Ti si, kakor si ravno prej sam priznal, tat in take ptiče kaznujejo po postavi, da jih dvignejo na vislice ali pa jim odsekajo glavo.«

Ribl se ojunaci ter reče:

»Ali mislite, da sem že zaradi tega res tat, ako me je gospod, pri katerem sem služil, označil kot tata in goljufa? Ne, povem vam, če mene hočete zapreti, morate zapreti tudi gospoda. Boltažar Ribl vam namreč lahko razodene stvari, ki bi mogle tudi tega gospoda stati glavo.«

Pri teh besedah potegne Ribl dolg nož iz nožnic, ga položi na mizo ter reče:

»Kdo se upa dotakniti Boltažarja Ribla? Če

Zopet nov zvezek
Karl Mayevih spisov

izšel

namreč

II.

zvezek

„PO DIVJEM KURDISTANU“

Z vsebino: V ječi - iz ječe
slovo Amadije. Cena 13 Din.

Naroča se pri

Citlivi knjižarni, Maribor